

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
HUZURIDAGI KASBIY TA‘LIM AGENTLIGI
KASBIY TA‘LIMNI RIVOJLANTIRISH INSTITUTI**

**O‘RTA MAXSUS VA KASBIY TA‘LIM TASHKILOTLARI PEDAGOG
KADRLARINI ATTESTATSIYADAN O‘TKAZISH UCHUN ALOHIDA
MUHOFAZA ETILADIGAN TABIIY HUDUDLAR EKOLOGIYASI
FANIDAN MALAKA TEST SINOVI TOPSHIRIQLARI
SPETSIFIKATSIYASI**

Toshkent – 2026

O‘RTA MAXSUS VA KASBIY TA‘LIM TASHKILOTLARI PEDAGOG KADRLARINI ATTESTATSIYADAN O‘TKAZISH UCHUN ALOHIDA MUHOFAZA ETILADIGAN TABIIY HUDUDLAR EKOLOGIYASI FANIDAN MALAKA TEST SINOVI TOPSHIRIQLARI SPETSIFIKATSIYASI

I. Maqsad

Mazkur fan spetsifikatsiyasi tafsilotining maqsadi kasbiy ta‘lim fanlarini bilish darajasini baholashning malaka toifalarini berish test tizimi doirasida Alohida muhofaza etiladigan tabiiy hududlar ekologiyasi fani talabgorlarining bilim darajasini aniqlash va sertifikatlash uchun qo‘llaniladigan test varianti formati (topshiriqlar soni, turi, vaqt me‘yori), fan mazmuni tarkibi, kognitiv ko‘nikma darajalari, baholash mezonlari va talabgorlarning tayyorgarlik darajasiga qo‘yiladigan talablarni belgilashdan iborat.

II. Me‘yoriy asoslar

1.O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 17-sentabrdagi **“Maktabgacha, umumiy o‘rta, o‘rta maxsus, professional va maktabdan tashqari ta‘lim tashkilotlari pedagog kadrlarini attestatsiyadan o‘tkazish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 572-sonli Qarori.**

III. Baholash qamrovi: mazmun sohalari

Alohida muhofaza etiladigan tabiiy hududlar ekologiyasi

1. Muhofaza etiladigan tabiiy hududlarning fan-texnika sohasidagi o‘rni;
- 2.Bioekologiya;
3. Giroekologiya;
- 4.Ekologiya asoslar;

IV. Baholanadigan mazmun sohalar va konstruktlar

T/r	Mazmun sohalar	Konstruktlar	Ulushi (%)	Testlar soni
1	Muhofaza etiladigan tabiiy hududlarning fan-texnika sohasidagi o'rnini	Muhofaza etiladigan tabiiy hududlar fan hamda texnika rivojiga ta'siri– tabiiy jarayonlar va fan-texnika o'zaro bog'liqligini ajratish; muhofaza etiladigan hududlarni aniqlash, fan va texnika rivojiga tabiiy jarayonlar ta'sirini tahlil qilish, fan va texnikaning tabiiy jarayonlarga bog'liqligini tushunish, izohlash; Qo'riqxonalar va buyurtmaxonalar bilish, hayvonlar, o'simliklar, bakteriyalar, zamburug'larni ta'riflash, ularning muhofaza chora – tadbirlarini qo'llash va ko'paytirish haqida bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi lozim.	15 %	6 ta
2	Bioekologiya	Qo'riqxonalar atrof-muhitni muhofaza qilish ishida alohida ahamiyatga ega bo'lishi; landshaftlarni, tabiat yodgorliklarini, o'simlik va hayvonot dunyosini, tuproqlarni muhofaza qilish; ilmiy jihatdan o'rganish; ko'paytirishda o'simlik va hayvonlarni genofondini saqlash va ularning ahamiyatini tahlil qilish haqida bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi lozim.	20 %	8 ta
3	Giroekologiya;	Gidroekologiya-suvdagi hayot to'g'risidagi fan (u yunoncha so'zlardan tuzilgan: gidros-suv, oykos-uy, logos-fan, ta'limot degan ma'noni anglatadi). U biologiyaning bir bo'limi bo'lib, suvda yashaydigan organizmlar va ularning yashash sharoiti bilan o'zaro ta'sirini dengiz	47.5%	19 ta

		<p>bilan ichki suvlarining biologik mahsuldorligini o'rganadi. Hidroekologiya asosan, ekologik fan. U suv muhitining yashash sharoiti, suv havzasining fiziko-geografik xususiyatlari bilan bog'liq. Masalan, suvning kimyoviy tarkibi, xususan biogen elementlar va suvda erigan gazlarning tarkibi hamda ularning miqdori, suv tarkibi chiqindi larining harakteri, suvning tiniqligi va boshqalar, suvda yashaydigan organizmlar ta'siriga juda bog'liq bo'ladi va ularning hayot faoliyati bilan belgilanadi.</p>		
4	Ekologiya asoslari	<p>Ekologik muammolarni hal etish, fan va texnikaning barcha sohalarida ulkan mehnatni talab qiladi. Barcha ekologik faoliyatning nazariy asosi ekologiya fanidir. Faqat tabiiy, texnogen va ijtimoiy jarayonlar rivojlanishining ob'ektiv qonuniyatlarini bilish tabiat bilan uyg'unlashishga va ijtimoiy nizolarni hal qilishga imkon beradi. Ilmiy asoslanmagan atrof-muhit chora-tadbirlari foydasiz va ba'zan zararlidir. Ularni ham ekologik, ham iqtisodiy jihatdan, amalga oshirish tabiat va inson salomatligini himoya qilish xayolotini keltirib chiqaradi, holos. Ekologik muammolar universaldir, chunki biosfera davlat chegaralarini tan olmaydi. Insonning umumiy muammolari ham universal vazifalarni keltirib chiqarmoqda.</p>	17.5 %	7 ta

V. Baholanadigan kognitiv ko'nikmalar va taqsimoti

T/r	Kognitiv daraja	Izohi	Ulushi (%)
1.	Bilish	Fanga doir nazariy ma'lumotni, atama va qoidalarni eslab qolish, tushunish, nazariy jihatdan tahlil qila olish	20 %
2.	Qo'llash	O'zlashtirgan nazariy bilim va tushunchalarni yangi kontekstlarda (ta'limiy, muammoli vaziyat va pedagogik-psixologik holatlarda) ishlata olish	60 %
3.	Mulohaza qilish	Muayyan faktlar, dalillar va normalarni mantiqiy bog'liq tarzda tahlil qilib, jarayonlarning ketma-ketligini farqlab, vaziyatni analiz qilib, xulosalar chiqara olish	20 %

VI. Test turlari va taqsimoti

T/r	Test turi	Izohi
1.	Y1	To'rtta variantdan bittasi to'g'ri bo'lgan muqobil javobli yopiq test
2.	Y2	Tartiblangan bir nechta javoblardan to'g'rilarini topishni talab qiladigan muqobil javobli yopiq test
3.	Y3	Moslashtirishni talab qiladigan yopiq test
4.	Y4	Gap yoki jarayonlarni to'g'ri ketma-ketlikda joylashtirish talab etiladigan yopiq test

VII. Baholash mezoni va ajratilgan vaqt

Test topshiriqlari umumiy 80 ball bilan baholanadi.

Har bir to'g'ri javob 2 ball, noto'g'ri javob esa 0 ball bilan baholanadi.

Test topshirig'ini bajarish uchun 80 daqiqa vaqt me'yori belgilanadi.

VIII. Imtixon tartibi

Taqiqlangan vositalar: imtixon vaqtida mobil telefon, aqlli soat, planshet yoki elektron eslatmalardan foydalanish qat'iyan man etiladi.

Axloq va intizom: nusxa ko'chirish, yordam so'rash yoki yordam berish, imtixon davomida gaplashish, ruxsatsiz chiqish kabi holatlar taqiqlanadi.

Nazoratchi qoidabuzarlikni aniqlaganda, uni rasmiylashtirib, tinglovchini testdan chetlashtiradi va natijasi bekor qilinadi.

IX.. Tavsiya etilgan adabiyotlar

1. Mirzaqulov U.M., Pirmetov J.N., Ugom-chotqol milliy bog'i florasining rasmiy aniqlagichi. "Samo nashr". Toshkent.2023
2. Xakimov O'.T. Yurtimizda mavjud muhofaza qilinadigan tabiiy hududlar, ularning ahamiyati va bugungi kundagi ahamiyati. Maqola
3. O'zbekiston Respublikasi Qizil kitobi (II-jild) Toshkent. 2009
4. Xo'janazarov O'. E., Sh.Yakubjanova "Ekologiya va tabiatni muhofaza qilish". Toshkent. 2018.
5. P.S.Sultonov "Ekologiya va atrof- muhitni muhofaza qilish asoslari" O'zbekiston Davlat konservatoriyasining «Musiqqa» nashriyoti, 2007-y

*Eslatma: test topshiriqlari mazmuni tavsiya etilgan adabiyotlarda aks etgan mazmun, tamoyil va yondashuvlar bilan moslashtiriladi, ammo test topshiriqlari to'g'ridan - to'g'ri manbalardan olinmaydi. Malaka sinoviga tayyorgarlik ko'rish jarayonida tavsiya etilgan adabiyotlar eslab qolish manbai sifatida xizmat qilishdan ko'ra, umumiy kasbiy tayyorgarlikni mustahkamlashga qaratilgan.